

ROČNÍK LXV

PROSINEC 2010 • ČÍSLO 12

HLAS

PRAVOSLAVÍ

CENA 24 Kč/1€

NOVOROČNÝ AMEN, CHANA,
SŮL ZEMĚ, KAREL KRAMAŘ

Z GALERIE IKONOPISU

ANDREJ RUBLEV, více na straně 29

VÁNOČNÍ POSELSTVÍ

OBSAH

VÁNOČNÍ POSELSTVÍ	3	ZAMYŠLENÍ - NEMOHLA SE VŮBEC NAPŘÍMIT	18
SLOVO METROPOLITY - NOVOROČNÍ AMEN	5	PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ	20
STARÝ ZÁKON - CHANA	6	ZPRÁVY Z EPARCHII	21
DUCHOVNÍ ČTENÍ - PAVEL FLORENSKIJ, SŮL ZEMĚ	7	SPOLEČENSKÁ KRONIKA	26
HISTORIE - JUDR. KAREL KRAMAŘ - 150 LET OD NAROZENÍ	9	RECENZE - PRAVOSLAVNÁ PRAHA	27
HISTORIE - LITURGIKA - PAMÁTKA DOBRÉHO PASTÝŘE	12	PROGRAM METROPOLITY	28
ZPRÁVY ZE SVĚTA	15	Z GALERIE IKONOPISU - ANDRĚJ RUBLEV	29

VÁNOČNÍ POSELSTVÍ

Posvátného synodu Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku
Drazí duchovní otcové, bratři a sestry, KRISTUS SE RODÍ, OSLAVUJTE HO!

„Boha nikdy nikdo neviděl; jednorozený Syn, který je v náruči Otcově, nám o něm řekl.“ (Jan 1,18)

Tato slova apoštola a evangelisty Jana nám odkrývají nepostizitelná tajemství bytí Boha ve třech Osobách a spásnosného plánu jeho jednorozeného Syna. Z dávných dob Bůh lidem zjevoval svou moudrost, která se dodnes chrání v Písmu svatém, ale ne všichni byli ochotni podřídit se Božím zákonu a jeho příkázáním. Vždyť i krátce po Kristově Narození dal císař Herodes ze strachu o ztrátu své moci v Betlémě zabít 14000 dětí. Lidský rod se ve starozákonní době rozšířil po celé zemi a rozšířily se i jeho hříchy a nemoci. Lidské srdce zhrublo, ale také stále silněji pociťovalo opuštění, více a více toužilo po milosti a pomoci svého Stvořitele. A tehdy Bůh učinil skutek lásky „a Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy.“ (Jan 1,14)

Tak se Syn Boží stal Synem člověka. Věčně Jsoucí se narodil na zemi, aby žil životem člověka a aby zemřel jako člověk. Všemohoucí a Bezhříšný okusil těžkosti lidského života a nemocné lidské přirozenosti, přijal na sebe následky hříchu celého světa a vykoupil je. Ve své lásce a pokoře se připodobnil starozákonnímu obětnímu beránku. I o této skutečnosti píše evangelista: „Kdo nemiluje, nepoznal Boha, protože Bůh je láska.“ (1 Jan 4,8). Potom poznají všichni, že jste moji učedníci, budete-li

mít lásku jedni k druhým“ (Jan 13, 35), neboť nebeské království je jen tam, kde nade vším panuje láska, kde se lidská vůle v pokoře podřizuje vůli Boží.

V neděli před svátkem Narození Páně čteme na svaté liturgii knihu rodu Ježíše Krista. Toto evangelní čtení se nám na první pohled může jevit jako málo poučné, ale pokud pohlédneme do Spasitelova rodokmenu pozorněji, nalezneme v něm důležité ponaučení. Rodokmeny se u Židů sepisovaly výhradně podle mužské linie, nehledě na to do něj evangelista Matouš vepsal i některé ženy: Tamaru, Raab, Rút a Betsabé, ženu Uriášovu. Tyto ženy nebyly ctnostné, proč je tedy evangelista vzpomíná? Proto, aby Židy a potažmo nás všechny ponaučil, že se nemáme nad druhými povyšovat a pyšnit tím, od koho pocházíme, zároveň však, že se nemáme distancovat od svých hříšných předků, vždyť „všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy.“ (Řím 3, 23) Zlé mravy a neřesti našich praotců nám nemohou nijak ublížit, ztrátu můžeme utrpět jen od svých vlastních slabostí, hříchů a neduhů, těch se máme bát a zbavovat.

Toto je hlavní smysl naší práce v Církvi, proto budeme farnosti, chrámy, monastýry a každý na sobě duchovně pracujeme, abychom tímto osobním úsilím do světa vnesli radost z narození a vzkříšení Kristova. Žijeme ve složité době, svět, který nás obklopuje, se na-

VÁNOČNÍ POSELSTVÍ

vrací k pohanství a my vnímáme, že jsou kolem nás čím dál více potírány křesťanské hodnoty. O to větší odpovědnost spočívá na nás, pravoslavných křesťanech, na tom, jaký stav myslí a srdcí budeme mít, jak silní budeme ve svědectví o významu opomíjených křesťanských tradic. V tomto budeme užitečními Církvi i naší vlasti, neboť „Nestaví-li dům Hospodin, nadarmo se namáhají stavitelé. Nestřeží-li město Hospodin, nadarmo bdí strážný.“ (Žalm 127, 1) Alkoholismus, narkomanie a další nemoci naší společnosti hubí tisíce a tisíce mladých lidí, přinášejí hoře do našich rodin. A my vidíme, že jen pokání, obrácení se k Bohu, modlitba a život podle Božích přikázání, život v Církvi člověka zbavuje od těchto zhoubných závislostí.

Koncem března nastávajícího roku 2011 budeme moci všichni vyznat veřejně svoji lásku k Bohu a přihlásit se k pravoslavné víře a Církvi. Připravuje se totiž sčítání lidu, které se koná v poslední době každých deset let. V sčítacím archu uvedeme svoji příslušnost k Pravoslavné církvi v českých zemích nebo k Pravoslavné církvi na Slovensku, jako k místní církvi země, kde žijeme, jíme chléb a vodu pijeme. Patříme do ní všichni: Češi, Slováci, Rusové, Rusíni, Ukrajinci, Bulhaři, Srbové, Řekové, Rumuni, Moldavané, Gruzínci a všichni další představitelé národů a států, ve kterých je pravoslavná víra doma. Učňme tak jako vyznání naší pravoslavné víry před

lidmi, neboť platí slova Ježíše Krista: „Každý, kdo se ke mně přizná před lidmi, k tomu se i já přiznám před svým Otcem v nebi.“ (Mt 10, 32)

Svatý Jan Zlatoušlý nazývá Narození Páně počátkem všech svátků, neboť v tomto svátku mají základ Zjevení Páně, Pascha, Nanebevstoupení i Padesátnice. Narozením Kristovým je člověk opět uváděn do rajských obydlí, do nebeského království. Plníme však toto velké předurčení? Jsme ve svých životech pokorní před Bohem, plníme Boží přikázání a učení Matky Církve? Přitom jen takto můžeme obnovit naše obecnství s Bohem, jen takto můžeme přijmout jeho milost. Narození Páně je svátkem milosrdenství. Nechť se každý pravoslavný věřící snaží vykonat něco dobrého a milosrdného, navštívit dětský domov, nemocnici, domov důchodců, pomoci slabým, utěšit nešťastné, konat v tyto dny všude, kde je to jen možné, dobré skutky.

Děkujeme vám za vaši lásku k Církvi a věrnost pravoslavné víře. Srdečně vás i vaše drahé pozdravujeme v tyto sváteční dny Narození Páně a přejeme požehnaný nový rok 2011, aby v něm Narození Kristovo bylo pro každého z vás plodonosným. Přivítejme přicházející nový rok s vědomím svých vlastních hříchů a s upřímnou touhou po pokání, aby se v našich srdcích narodil Kristus, kterému náleží sláva na věky věků.

Amen.

KRISTUS SE RODÍ, OSLAVUJTE HO!
S arcipastýřským požehnáním Vaši

+ Kryštof
arcibiskup pražský,
metropolita českých zemí
a Slovenska

+ Simeon
arcibiskup
olomoucko-brněnský

+ Jáchym
biskup hodonínský
vikář olomoucko-brněnské
eparchie

+ Juraj
arcibiskup
michalovsko-košický

+ Tichon
biskup komárenský
vikář prešovské eparchie

+ Ján
arcibiskup prešovský
a Slovenska

NOVOROČNÍ AMEN

Po ukončení modliteb jak chrámových, tak i našich soukromých potvrzujeme jejich pravdivost biblickým slovem „amen“, které v češtině znamená: „staň se tak“, „vpravdě“, „bez žádných pochybností“. Naše první novoroční „amen“ bude mít stejný význam. Přesto jej budeme vyslovovat s větší váhou a s rozehvěním.

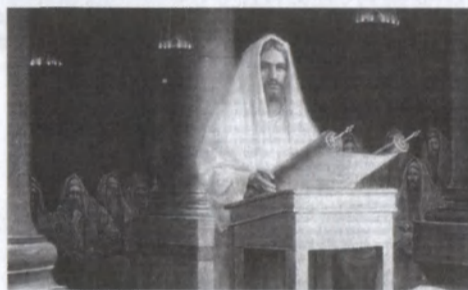
Zamysleme se proto hlouběji nad jeho významem. V duchovním životě beze sporu zaujímá mimořádné místo. Patří mezi nejdůležitější slova, která vyslovujeme. Již v prvokřesťanské době zbožní lidé třikrát opakovali: „Kriste můj, amen. Kriste můj, amen. Kriste můj, amen.“ Věřili, že v těchto slovech říkají Bohu vše potřebné. Stálá přítomnost slova „amen“ v liturgické církevní praxi dokazuje jeho hloubku a význam. Nikdy se nepřekládalo. Podobně jako „aleluja“ nebo staroslověnské „Hospodi pomiluj!“. V duchovním životě je naše „amen“ důležité také proto, že jím potvrzujeme svoji účast na Božím díle. Když říkáme „amen“, svobodně přijímáme Boží milost, otevíráme svá srdce Kristu a vcházíme do Božího království. Uzavíráme s Bohem dohodu o naší spolupráci. On nám dává věčnou budoucnost, my naši vůli a touhu po jejím dosažení.

Tuto dohodu s nebeským Otcem podepisujeme naším „amen“. Činíme tak zcela svobodně. Stáváme se spolupracovníky Božími v díle získání pokoje a míru na zemi a věčné blaženosti po smrti. „Amen“ proto není jen svaté slovo, ale i svatý čin.

V tomto smyslu říkáme i slavosloví: „Sláva Otci i Synu i svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věků. Amen.“ Tímto „amen“ nepřejeme věčnou slávu trojedinnému Bohu, neboť tuto slávu má, ale potvrzujeme tím naše přání žít v blízkosti této Boží slávy. Je to naše svobodná vůle, kterou Bohu věnujeme. Nic jiného nemáme, co mu můžeme dát. Nic jiného nám totiž nepatří, kromě našich hříchů.

Bůh nám dal svobodnou vůli, abychom rozlišovali mezi dobrem a zlem. „Amen“ potvrzuje slovem i skutkem, že naše vůle se přiklání k dobru a ne ke zlu. Vkládáme do něj celou svoji duši a touhu žít v Boží blízkosti v souladu s Boží vůlí. Bůh „chce, aby všichni lidé došli spásy a poznali pravdu.“ (1. Tim. 2, 4)

Ve starokřesťanské duchovní tradici je „amen“ klíčem otvírajícím brány Boží lásky, jenž se projevuje v podobě kříže. Jeho vertikální část nás učí Boha milovat a činit jeho vůli. Horizontální část kříže symbolizuje lásku k člověku. Bez této lásky nemůžeme duchovně žít. Boží láska nám dává víru, jež činí divy, osvěcuje, očisťuje

a posvěcuje.

Pravá láska začíná u Boha, on je jejím pramenem. Není to projev našich osobních citů, když milujeme jenom ty, kteří nás milují. Boží láska miluje všechny lidi, přátele i nepřátele, nezná žádné hranice. V Bohu se vše začíná a v Bohu i končí, jak psal svatý Řehoř Bohoslovec. Právě s naším „amen“ toto pokaždé potvrzujeme. Začínáme každé naše dílo z Boží lásky a v Boží lásce opět vše končíme.

Přiznejme si však, kolikrát říkáme „amen“ mechanicky, aniž si uvědomujeme jeho hluboký duchovní význam. Je to škoda. Útěchou nám buď odkaz svatých otců, kteří znali naše slabosti a dovedli poskytnout ve správný čas útěchu. Vyberme například myšlenku z odkazu řeckého starce Izáka: „Všichni při účasti na bohoslužbách máme možnost vstoupit do hlubin slova „amen“. Bůh totiž nezkoumá to, co víme, ale co cítíme a po čem toužíme. Podle toho nás i odměňuje. V podobnosti o rozdílných hřivnách v evangeliu je psáno: „Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi a raduj se u svého pána.“ (Mt 25, 21) Bůh je spravedlivý a lidumilný. Blažení jsou všichni, kteří říkají „amen“ s láskou a úctou.“

Snažme se, aby naše „amen“ bylo vroucí a upřímné nejenom v novém roce, ale i po celý náš pozemský život. Je to velmi důležité slovo. Vlastně není to jenom slovo. „Amen“ je projevem činu naší svobodné vůle. Vyjadřujeme jím lásku k Bohu i lásku k člověku. Naše „amen“ otevírá cestu k branám Božího království.

metropolita Kryštof

CHANA

Chana byla manželkou Elkány z Efraimského poboří. Každoročně konali pouť do Šíla, kde byl v té době Hospodinův svatostánek, a přinášeli tam Hospodinovi oběť. Pokud šel Elkána sám, přinášel Chaně výslužku z obětího bodu. Chana byla bezdětná a mnoho se proto naplakala. Pro svou bezdětnost byla i ponižována a vysmívána, zvláště když Elkána nebyl doma. Když se vrátil a přinesl jí výslužku z oběti, nemohla pro smutek ani jíst. Elkána Chanu miloval a rozuměl jejímu smutku. Říkal jí: „Chano, proč pláčeš? Proč nejíš? Proč jsi tak ztrápená? Což já pro tebe neznamenám víc než deset synů?“

Kněžimi v Šílu byli dva synové Éliho Chofni a Pinchas. Byli to nehodní kněží, využívali svého postavení hlavně k tomu, aby se obohacovali, a věřící byli jejich jednáním pohoršeni. Jejich otec věděl, co dělají, ale netroufl si je napomenout. Sedával na stolci u veřejí Hospodinovy svatyně a pozoroval ruch v chrámě. Jednou upoutala jeho pozornost žena, která jako by se modlila, ale z jejích úst nevyšel hlásek, jen mlčky pohybovala rty a slzy jí tekly po tváři. Byla to Chana. Když s Elkánou přinesla oběť a pojedli z obětovaného, Chana se vrátila do chrámu, modlila se k Bohu v hořkosti duše, usedavě přitom plakala a zároveň učinila Bohu následující slib: „Hospodine zástupů, jestliže opravdu shlédneš na ponižení své služebnice a rozpomeněš se na mne a daruješ mi mužského potomka, daruji jej tobě, Hospodine, na celý život; břitva se hlavy jeho nedotkne.“ Znamenalo to, že se stane Božím vyvolencem na celý život, jako byl Samson.

Élí ze svého stolce dával pozor na Chanina ústa. Chana hovořila k Bohu jen v srdci a jenom její rty se pohybovaly, ale její hlas nebylo slyšet, takže ji Élí pokládal za opilou. Rekl jí proto: „Jak dlouho budeš opilá? Zanech už vína!“ Ale Chana odpověděla: „Nikoli, můj pane; jsem žena hluboce zarmoucená. Nepila jsem víno ani jiný opojný nápoj, pouze jsem vylévala před Hospodinem svou duši. Nepokládej mne za ženu ničemnou. Vždyť až dosud jsem mluvila ze své velké beznaděje a žalosti.“ Élí odpověděl: „Jdi v pokoji. Bůh Izraele ti dá, zač jsi ho tak naléhavě prosila.“

Když se Chana vracela, nebyla už smutná. Za časného jitra se s Elkánou a ostatními poutníky poklonili Hospodinovi a vydali se na cestu domů. A Hospodin na Chanu nezapomněl. Než uplynul rok, narodil se jí chlapec. Dala mu jméno Samuel. Přeloženo do češtiny by to znamenalo „Vyslyšel Bůh“.

Když se příští rok Elkána vydal na pouť do Šíla, aby obětoval výroční oběť, Chana s ním neputovala. Rekla svému muži: „Až bude chlapec odstaven a já ho přestanu krmit, přivedu ho do Šíla, aby se ukázal před Hospodinem a zůstal tam navždy.“ Elkána jí odpověděl: „Udělej, co pokládáš za

dobré. Zůstaň, dokud ho neodstavíš. Kéž Hospodin přispěje, aby se tvé dobré přání stalo skutkem.“

Pak nastal den, kdy byl Samuel odkojen a byl už dost veliký, aby se mohl vydat s Chanou, svou maminkou, do Šíla. Vzala s sebou tříletého býčka, šestatřicet litrů bílé mouky a měch vína jako oběť. Uvedla Samuele do Hospodinova domu. Nejprve přinesla oběť, porazili býčka a vykonali vše, co je při oběti třeba, pak uvedla chlapce k Élímu. Rekla mu: „Dovol, pane, já jsem ta žena, která tu stála u tebe a modlila se k Hospodinu. Modlila jsem se za tohoto chlapce a Hospodin mi dal, zač jsem ho tak naléhavě prosila. Vyprosila jsem si ho od Hospodina, aby byl jeho po všechny anv.“ Elkána s Chanou se poklonili Hospodinovi a odešli domů, ale Samuel tam zůstal v péči Éliho.

Bible uvádí Chaninu děkovnou modlitbu. Církev ji dodnes zpívá při jitřní bohoslužbě. Uvedu z ní aspoň několik veršů:

„Mé srdce s jásotem oslavuje Hospodina... raduji se ze tvé spásy.

Hospodin usmrcuje i obživuje, do podsvětí přivádí a vyvádí též odtud.

Hospodin ochuzuje i zbohacuje, ponižuje a též povyšuje. Nuzného pozvedá z prachu, z kalu vytahuje ubožáka.

Posadí je v kruhu knížat a za dědictví jim dá trůn slávy...“

Chana v této písni chtěla vyzpívat svou vděčnost, bolest své minulé bezdětnosti a ohromující dar svého mateřství, které ji vytrhlo ze zoufalství. Poznala v tom všem velkou Boží lásku a milosrdenství. Její syn, poslední soudec a první po Mojžíšovi prorok, to pozná také. *arcibiskup Simeon*

PAVEL FLORENSKIJ, SŮL ZEMĚ

KAPITOLA TŘETÍ, ve které se popisuje poboštění u otce Isidora.....

Přijde-li někdo k otci Isidorovi, začne šedivý abba pobíhat sem a tam jako mladý sloužící a snaží se hosty nasytit a napojit - lhostejno, o koho jde. Velice se snaží, aby návštěvníky co nejdéle uctil. Postaví samovar a na stůl v předsíni vyloží všechno, co má. A když se ho nezkušení hosté, v rozpacích ze starosti, jež starci způsobili, pokoušejí zastavit a prosí ho, aby si konečně odpočinul, stavec se vždy odvolá na příklad Abrahámův, jenž byl pro svoji pohostinnost hoden přijmout nejsvětější Trojici, a pokračuje ve shánění. Jestliže jej chtějí opět zastavit, báťuška obyčejně odpoví, že nejen Abrahám, ale i nás může Bůh navštívit v podobě hosta, a znovu se začne pilně otáčet.

Chraňbůh, čtenáři, aby ses ostýchal a odmítl něco z toho, co je ti nabízeno. Věř mi, že tvé odmítnutí by starci způsobilo bolest. Řekne ti, že lásku odmítnout nelze. A skutečně - na stole není připraveno pohoštění,

leží tam zpředmětňená láska. Všechno, co jen při své chudobě má, nabízí hostům. Vzpomene-li si ještě na něco dalšího, celý se zaraduje, vyskočí a běží pro to. Kousek melounu, který přinesl předcházející návštěvník, jablko, sušenku, perník, několik bonbónů - vše otec Isidor rozdělí rovným dílem mezi příchozí. Sám si nic nenechá a odvolává se na to, že už jedl. Poprosí-li ho někdo, aby se připojil k hostině, v obavě, aby snad svým odmítnutím neurazil, maličko si, jen aby hosty uspokojil, vezme. Otec Isidor rád míchá to, co nejde pranic dohromady. Měl jednu znamenitou zavařeninu - z višní, fíků, dýně, rozinek, kvasu a jistě i ředkvičky. Občas se zmínil, jak kompot připravil; s úsměvem říká: „Někomu se to nelíbí, ale mně to chutná.“ Tuto zavařeninu nabízel jen vyvoleným, „dokonalým“, jak říkával žertem, kterými si byl jist. Ostatním nabídl kompot. Mělo to své příčiny protože ti, kteří se nedokázali přemoci, sotva dokázali polknout

DUCHOVNÍ ČTENÍ

i jen lžičku této asketické zavařeniny. Otec Isidor snědl několik lžic a velice si to pochvaloval.

I v takovýchto maličkostech, jako je „nábytek“ otce Isidora, jeho „zavařenina“ a podobně, se mimoděk odráží jemná, ale velmi poučná ironie vůči světskému přepychu – starcova nezávislost na světě, jeho nadhled. „Domníváte se, že mne, nositele Ducha Božího, ohromíte svým nadbytkem, zavařeninami, domácím pohodlím, ale já vám se vším vašim pohodlím vůbec nevěnuju pozornost, protože když je zde Duch, pak jsou mu můj nábytek i má zavařenina dobré. Když jej není, potom vše, co máte, nestojí za nic.“ Něco takového, zdá se, starc říkal svým „nábytkem“ a „zavařeninou“. A přece se tato řeč beze slov, jež byla jakýmsi výkřevem a mízou života „bláznovství“ pro Krista, navenek od jakékoli pošetilosti lišila svojí jemností. Označíme-li toto subtilní ironizování světa jako bláznovství, potom i báťušku starce Isidora můžeme nazvat bláznem pro Krista. Toto bláznovství měl, jak se zdá, vrozeno, a proto nic z tohoto bláznovství nebylo vymyšlené, úmyslné, strojené.

Někdy se na způsob zavařeniny připravilo jídlo. Otec Isidor do něj přimíchal salát, olivy a všechno, nač si jen vzpomenete. Vznikla z toho natolik podivná směs, že když se otec Isidor pokoušel nabídnout ji hostům, všichni odmítali. Báťuška na to: „Tak tedy aspoň ochutnejte.“

Podobně jako v mnohých jiných případech i v tomto lze jen stěží určit hranici, jež oddělovala jeho prostotu a laskavost od jeho nezávislého postoje vůči všemu světskému. Vše převracel naruby způsobem, v němž nebyl vidět ani jen stín svévole či něco strojeného. Jeho prostota byla ironií: jeho ironie byla tou nejprostší. Mohl porušovat nejrůznější konvence, na všechno hledět s perspektivou věčnosti; a kupodivu, dělal to tak, že nikoho neurazil. Ničil vše, na čem jeho besedník stavěl; každého srazil z výšky lidské domýšlivosti a srovnal se zemi; do bláta zašlapal všechno sebevědomí. A co přímo ohromuje, nebylo možné se nad touto porážkou roztrpčit: otec Isidor se díval dětsky jasně, jako by neměl ani potuchy o tom, čeho se dopustil. Každého vyřadil z role, a ani jiskra domýšlivosti, samolibosti či snad pýchy se neobjevila v jeho upřímných jasných očích. Cosi vykonal, a přece jako by to ani nebyla jeho práce. Pokořil domýšlivost, ale jak jen čím? Nejlépe to lze přirovnat k člověku nabitému statickou elektřinou: Někoho se dotkne a on pocítí výboj, podiví se, ale svým očím nevěří a o příčiny se dále nezajímá. Tak i náš báťuška. Hodí jiskru a sám stojí jako předtím – v bílém plátěném kabátě nebo košili

a kalhotách a laskavě se usmívá. Zase si v duchu řekneš: Je to jednoduše dobrý stařeček, nic víc!

Vraťme se však k vyprávění o pohostinství otce Isidora. Jednou ho v jeho cele navštívili významní hosté a zastihli jej při samovaru. Abba v něm vařil brambory. Nabídl hostům čaj, ale ti, aby se takovému pohoštění vyhnu, rozhodně odmítli. Tehdy otec Isidor převrhl samovar, vylil vodu a brambory se rozkutálely po podlaze. „Vody se nebojte, je teplá, brzy se vypaří. A brambory uvařím později,“ řekl hostům a znovu, protože příčinu předchozího odmítnutí pochopil, postavil samovar.

Jednou přišel k otci Isidorovi archijerej. Báťuška byl jen v nedbalkách a hrabal se v záhonku. Archijerej se zasmál: „Ty jsi mi fešák! A jaký fešák!“ „Dobře, dobře, sedni si, báťuško!“ pousmál se starc. A začalo pohoštění.

Nepamatuji se, zda se to stalo tenkrát nebo jindy, když otec Isidor seděl s veledůležitým biskupem J. ve „vnitřní poustevně“. Na stolku s křivými nohami stály hrnečky s čajem a ve zrezivělé plechovce od sardinek bylo několik sucharů a jeden a půl starého perníku. Rozpovídali se, když v tom se náhle rozpršelo, takže jak host, tak domácí pán se museli uchýlit pod „mamajský dub“ a pod jeho ochranou pokračovali v rozhovoru. Když déšť ustal, otec Isidor sklídl nádoby a zjistil, že suchary, jež nechal na stole, plavou v plechovce. Za několik dní popíjel stejný biskup u báťušky čaj znovu. Starc opět přinese plechovku a suchary a nabízí dojist to, co zbylo z minula. „Ale vždyť tehdy zmokly,“ nechápavě poznamenal biskup. „Však jsem vodu slil a suchárky jsem vysušil, teď jsou zase dobré,“ vysvětloval starc.

A ještě jeden případ chovaný v paměti. Jednou šel veledůstojný biskup J. lesem při Betánii. Proti němu šli dva bernští seminaristé. „Co děláte?“ ptá se biskup. „Procházíme se.“ „Než byste počítali stromy, to raději někoho navštivte.“ „A koho?“ „Slyšeli jste o otci Isidorovi?“ Rozhovor pokračoval a Jeho Osvícenost přivedla studenty ke starci. Ten je přivítal – jako vždy a každého – s pozdravem a láskou, vytáhl po pšeničném sucharu, napojil je kvasem a poté si s nimi porozprávěl. Seminaristé odešli celí nadšení a rozzáření.

Ano, čtenáři! Možná mi neuvěříš, že i teď, když píši tyto řádky, slzy díky a dojetí mi vstupují do očí už při pouhé vzpomínce na tuto pohoštění u otce Isidora. Vždyť ty dílky melounu, suchary nebo jablko nebyly obyčejným jídlem: ne, byly to díly a dílky lásky a něhy.

Pokračování příště

JUDR. KAREL KRAMÁŘ 150 LET OD NAROZENÍ

V prosinci letošního roku vzpomínáme 150. výročí narození československého politika a pravoslavného křesťana JUDr. Karla Kramáře... Kolik lži a nepravd se na něj sneslo během jeho života i po smrti!

Karel Kramář se narodil 27. prosince roku 1860 ve Vysokém nad Jizerou. Jeho otec, Petr Kramář, byl původně vyučeným zedníkem. Díky svým schopnostem a pracovitosti se ale stal vyhledávaným stavitelem v celém regionu a majitelem cihelny. Oženil se s dcerou někdejšího starosty Marií Vodsedálkovou. Manželé Kramářovi měli 5 dětí, ale s výjimkou Karla se žádné dítě nedožilo školního věku.

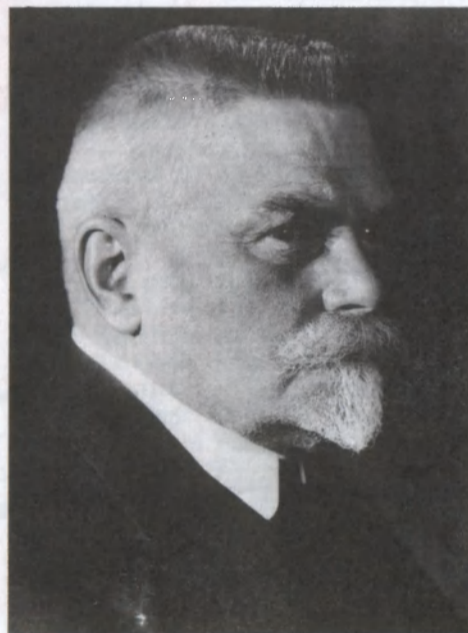
Vysoké bylo malé městečko v Podkrkonoší, které žilo družně, mělo ochotnické spolky, např. divadelní a pěvecký, a ve společenském životě se tam nedbalo, kdo je dělník a kdo továrník. Dojmy z dětství dr. Kramáře doprovázely po celý život, i politický, jeho ideálem byl „krásný, opravdu český, srdečný demokratismus“. Když v Liberci navštěvoval německou školu, začalo se v něm utvrzovat národní cítění. Naučil se perfektně německy. V Praze Kramář navštěvoval malostranské gymnázium, kde v té době studovala řada studentů z Bulharska a Polska, což mělo vliv na jeho slovanské cítění. Již na gymnáziu se začal zajímat o politiku a účastnil se vlasteneckých manifestací. Kramář nad ostatní studenty vynikal širokým rozhledem, který získal mimo školní lavice.

Otec doufal, že po maturitě převezme jeho podniky, ale Karel se rozhodl pro práva, která úspěšně ukončil v roce 1884. Vzhledem k tomu, že byl finančně zajištěný, cestoval po Evropě. Na podzim roku 1884 se zapsal na Ecole libre des sciences politiques, kde se stal prvním českým posluchačem – tato škola vychovávala budoucí diplomaty.

V roce 1890 se Kramář vypravil poprvé do Ruska. Chtěl se seznámit s ruským stylem života, kulturou, politikou a hospodářskými poměry. První cesta do Ruska měla vliv na jeho zájem o tuto zemi i Slovanstvo jako celek. V té době se také Kramář seznamuje s pravoslavnou církví, která mu svým slovanstvím učaruje natolik, že se rozhodne změnit své náboženské vyznání a z katolické církve s její latinou, nesrozumitelnou obyčejnému lidu, přestoupit na pravoslavnou víru. V Rusku se také oženil s Naděždou Nikolajevnou Abrikosovou.

V roce 1887 se Kramář seznámil s T. G. Masarykem a společně s národohospodářem Kaizlem vytvořili jádro realistické skupiny. Realistická skupina měla v české společnosti značný intelektuální potenciál – hlásili se k ní univerzitní profesori, lékaři, publicisté.

Roku 1890 byl ve svých 30 letech zvolen za mladočechy do říšského sněmu a stal se nejmladším poslancem rakouského par-

lamentu, to mu umožnilo věnovat se tvorbě zákonů, ať již v Rakousku-Uhersku, či později v Československu.

Kramář se snažil v rakouském parlamentu o prosazení zrovnoprávnění slovanských národů žijících v Rakousku-Uhersku s Rakušany a Maďary. Veškerá jeho politika směřovala k navrácení plného obsahu státoprávní osobitosti země Koruny české v rozsahu, který odpovídá moderním potřebám mocenským a hospodářským, tak aby se mohly země české rozvíjet kulturně i sociálně co nejintenzivněji a aby také požívaly ochrany mocného státu a měly dostatečně velké odbytiště pro své průmyslové výrobky.

HISTORIE

Po vypuknutí I. světové války Karel Kramář uveřejnil článek v Národních listech, v němž poukazoval na předpověď německého kancléře, že bude dějinným střetem Germánstva se Slovanstvem. Kramář předpověděl, že válka změní mapu Evropy k nepoznání a naznačil, že se vymstí všechny chyby vnitřní politiky.

V okamžiku, kdy se habsburská monarchie ocitla ve válce s Ruskem, se Karel Kramář s Rakouskem definitivně rozešel. Kramář si jako jeden z hlavních úkolů vytkl zabránit projevům loajality k habsburské monarchii a dynastii ze strany českých politiků. Plán vyslat deputaci, která by utvrdila vládu a panovníka v tom, že český národ je oddaný rakouské věci, díky Kramářovi padl.

Na Karla Kramáře byl vydán zatykač. Konal se nad ním soud, 3. června 1916 byl uznán vinným velezradou a zločinem proti válečné moci státu a odsouzen k trestu smrti. Cisář František Josef I. před svou smrtí nestihl podepsat rozsudek smrti, jeho nástupce se rozhodl udělit milost a trest smrti zmírnit na 15 let žaláře. V červenci 1917 byl Kramář amnestován.

Po návratu z vězení popularita JUDr. Karla Kramáře silně stoupla. Na sjezdu zemských důvěrníků Národní strany svobodomyšlné v roce 1917 Kramář požadoval bezvýhradnou jednotu českého národa v boji za samostatný stát.

V roce 1918, ačkoliv Kramář nebyl „mužem 28. října“, byl nejvýraznější osobností československé domácí politiky. Na první schůzi Revolučního národního shromáždění Kramář ve své řeči zhodnotil a ocenil jednotu a hrdinství národa v boji za svobodu: „Jsme volní a svobodní! Padla těžká pouta rakouského a maďarského násilnictví! Na nás je, aby český národ dokázal, že dovede být svobodným. Věříme a doufáme, že to plně dokážeme!“ Pak Kramář navrhl shromáždění, aby prvním prezidentem Československé republiky zvolili Tomáše Masaryka, což také bylo jednomyslně přijato. Kramář byl dosazen do funkce ministerského předsedy.

V novém československém státě se Kramář snažil prosazovat své ideály, prohlašoval: „Nezapomínejme, že jsme národ čistě lidový, nezapomínejme, že máme tolik dělnictva a malého živnostnictva – a nikoliv přemíru bohatství. Musíme být soucitní a musíme chtít i sociální spravedlnost.“ Jeho názor byl, že dělník dobře bydlicí bude přístupnější víře v možnost zlepšení sociálních poměrů. Prohlašoval: „My se nebojíme posílení nižších tříd, naopak, chceme je a musíme o ně pracovat, neboť jen tak bude veškerý náš národní život plnější a šťastnější, když vzdělání v duchu našem bude údem všech a ne málo jedinců a když úroveň celého národa bude na výši moderní kultury.“

V lednu 1919 přežil pokus o atentát, který na něj spáchal mladý stoupenec komunistů. Pachateli jakožto předseda vlády okamžitě udělil milost.

V roce 1919 se Kramář vydal na pařížskou mírovou konferenci, kde se snažil uskutečnit intervenci na pomoc Rusku proti bolševismu.

Během svého pobytu mimo vlast ztratil Kramář své postavení, které si vydobyl za dlouhá léta strávená v politice. Zapomenuty byly jeho zásluhy v boji za všeobecné volební právo, zapomenuta jeho aktivita v domácím odboji za války. Československé veřejnosti se nelíbilo, že Kramář dává přednost zahraničním záležitostem a na domácí politiku si nedokáže udělat čas. Svým odjezdem z domácího prostředí přenechal vliv ve státě Masarykovi a Švehlovi a ve straně pak Rašínovi. Chod státních záležitostí už napříště mohl ovlivňovat pouze z poslanecké lavice.

V posledním desetiletí života Kramáře pronásledovaly vážné zdravotní potíže, v roce 1933 byl postižen záchvatem mozkové mrtvice. Po smrti manželky v prosinci 1936 Kramáře pronásledovaly deprese, které dále zhoršovaly jeho zdravotní stav. V závěru života k sobě znovu našli cestu Kramář s Masarykem.

Kramář podporoval pravoslavnou církev v nově vzniklém státě. S manželkou Naděždou Nikolajevnou ze svých prostředků darovali větší částku na stavbu pravoslavného chrámu na Olšanech, který byl dokončen a vysvěcen roku 1925.

Při stavbě chrámu nikdy dr. Kramář nepředpokládal, že on i jeho manželka budou odpočívat v jeho kryptě. Rodina Kramářů měla hrobku ve Vysokém nad Jizerou. Avšak když v prosinci roku 1936 zemřela Naděžda Nikolajevna, tamní představitel katolické církve ji odmítl pohřbit v rodinné hrobce s poukazem na to, že byla pravoslavného vyznání. Zdrčený a v té době již těžce nemocný dr. Kramář nakonec s povděkem přijal nabídku „Jednoty pro pohřbívání ruských pravoslavných občanů“.

HISTORIE

a ochranu jejich hrobů na Olšanech" pohřbít Naděždu Nikolaevnu na Olšanech v kryptě chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice. A tak v kryptě pravoslavného chrámu na Olšanech se nacházejí ostatky prvního československého premiéra JUDr. Karla Kramáře a jeho manželky.

Kramář byl po celý svůj život idealistou, jeho heslem bylo „Pravdou třeba proti všem“. Kramář se snažil o ideální vládu: „Chceme pevnou vládu, vykonávanou řádnými orgány, státními nebo samosprávnými, vždy však zákonnými, nikoliv samozvanými. Pevná vláda – toť především vláda zcelená, naplněná smyslem jednoty a solidárním a individuálním vědomím zodpovědnosti; toť vláda jediná a jednotná, nikoliv tolik vlád, kolik je právě ministerstev. Pevná vláda, toť jasný pracovní program, toť vůle, jednotlivé body tohoto programu provádět promyšleně a účelně ministerstvy i celou vládou; toť rozhodnost v používání práva proti komukoliv, kdo poruší zákony a kácí řád...“

Kramář nesouhlasil se zahraniční politikou E. Beneše. Prohlásil, že prostředky, které v politice používá Beneš, musí budit odpor v každém člověku zvyklém mravnosti. Politika Beneše vedla ke sblížení se Sovětským svazem.

Spor vzniklý mezi Benešem a Kramářem se nikdy neskončil, ani po smrti Kramáře. Podle slov Vlastimila Klímy: „Ani Kramářův pohřeb neproběhl zcela důstojně. Vláda se sice usnesla, že pohřeb vystrojí. Poněvadž však do dnů mezi úmrtím dr. Kramáře a jeho pohřbem připadaly oslavy narozenin prezidenta dr. Beneše, nastal zmatek u úřadů i soukromníků, pokud se týče vyvěšení praporů. Někde byly smuteční prapory již vyvěšené nahrazeny na den oslav prapory svátečními, jinde byly ponechány obojí, opět jinde dána přednost smutku před slavností. Ministerstvo školství nevydalo žádných pokynů, takže se na školách postupovalo zcela podle chaotických stranických názorů. Byly školy, na nichž učitelé a profesori vzpomněli zesnulého státníka, byly takové, kde se mlčelo a konečně takové, kde se žactvu zakázalo se pohřbu zúčastnit a hrozilo se tresty žákům i profesorům. Někde si pak rodiče docházeli do školy a odváděli děti na pohřeb.“ Prezident dr. Beneš se státního pohřbu dr. Kramáře nezúčastnil.

I dnes, po uplynutí více než sedmdesáti let od smrti prvního československého předsedy vlády JUDr. Karla Kramáře, je dobré si připomenout jeho ideály, které do dnešních dnů neztratily na své aktuálnosti.

Elena Nedzvěská

Slavná Kramářova vila v Praze

PAMÁTCE DOBRÉHO PASTÝŘE

Naši pravoslavní bratři v ruské církvi mají ve svém jazyce krásné přídavné jméno ze staroslověnštiny, které teď trochu počestíme: blahočestivý. Do českého jazyka takový výraz obvykle překládáme slovem "zbožný". Cítíme však, že v tom spojení blaha (dobra) a cti vyzařuje i cosi navíc a na pravoslavné Rusi je obvykle použijí, když mluví o skutečně dobrých duchovních osobách. „Blagočestivý starc“ je ten, jehož konání provází nefalšovaná čestnost.

Když vzpomínám na zesnulého otce protojereje Miroslava Mužika, nenapadá mě k jeho osobnosti výstižnější pojmenování. Dlouhá léta zastával v olomoucko-brněnské eparchii funkci duchovního správce pravoslavné církevní obce v Trebíči a zodpovědnou službu předsedy církevního soudu (dnes se tomu říká „komise“ pro přestupky).

Od jeho odchodu k věčnému Soudci všech (23. července 2007) uplynuly letos v létě 2010 již tři roky, a občas cítíme, že nám chybí jeho „blahočestivá“ moudrost. Byl totiž nejenom formálně, ale skutečně upřímně a hluboce chápavým, laskavým knězem. Z jeho řešení „problémů“ vyzařovala nepřeslechutelná pobídka k pokání a nápravě, nikdy však alibistické pomíjení nebo obcházení církevních řádů a pravidel. Když na neděli 28. listopadu 2010 připadla v církevním kalendáři památka svatého mučedníka Irinarcha a sedmi svatých žen, sloužili jsme pravidelnou svatou liturgií v chrámu svatého Vladimíra v Mohelnici. Toho dne jsme se modlili za

před několika dny zesnulého Antonína Bohatého z Úsova, vzpomínali jsme též zesnulých z rodiny Sloukovy z Mohelnice, kteří sem po roce 1945 přesídili z Řimic a stáli u vzniku mohelnické pravoslavné církevní obce, a zaměřili jsme zádušní modlitby vzhledem k svátku svatého mučedníka Irinarcha také k památce otce Miroslava Mužika. On totiž otec Miroslav oprávněně viděl ve sv. Irinarchovi svého nebeského ochránce – a jak víme, častěji, ze skromnosti a z úcty k němu, podepisoval své články v našem církevním tisku jménem Irinarch, k čemuž připojoval parafrázi svého příjmení (jakýsi kryptoným Mužika): Sedláček.

Text jedné nepublikované přednášky otce Irinarcha – Miroslava Mužika (Sedláčka) z posledních let autorova života se zachoval. Věříme, že si jej i dnes – in memoriam vzácného kněze – rádi přečtete, je jen mírně redakčně upraven. Jde o téma stále aktuální.

o. Pavel Aleš

O SCHOPNOSTI PRAVOSLAVNÉ BOHOSLUŽBY

OSLOVIT JEJÍHO ÚČASTNÍKA

Potřebu „oslovit“ (to moderní slovo už zní skoro jako klišé) účastníka bohoslužby, zejména účastníka z řad mladé generace, odchovaného ateistickou dobou, pociťují dnes nepochybně všechny křesťanské církve. A ukojení této potřeby hledá každá křesťanská skupina svým způsobem, jenž je právě jí vlastní. Naši římskokatolíci bratři v odloučení „slaví“ (to je jejich technický výraz) svou mši svatou tradičně s doprovodem varhan nebo jiných hudebních nástrojů, ba i s doprovodem rocku, o jehož antireligiozním působení už před lety značně fundovaně psal i dosti moderně zaměřený Český zápas. Staříčský první hierarcha západní církve kdys trpně sledoval, jak vyjadřují své zbožné vytržení dívky kdesi v Indonésii, a to bezmála „nahore bez“. Hle, co všechno se skrývá pod vinětou „aggiornamento“! Krátce řečeno: Otcům jezuitům stále v každodenní praxi –

tak jako dříve i v teorii – „účel světi prostředky“.

Netřeba zdůrazňovat, že takový postup je Pravoslaví (s tím velkým P) cizí. K dosažení vytoženého cíle používá Kristova církev jen tomuto cíli adekvátních prostředků.

A hned v prvním přiblížení snad není od místa zdůraznit, že cíli, jimž je pravda a láska, smí jako prostředek adekvátně sloužit spolu s pravdou také krása, krása vnímaná snad krom chuti a hmatu všemi ostatními smysly. (Poznamenávám, co my sami si snad ani neuvědomujeme, ale z úst příslušníků jiných věrovyznání jsem nejednou v průběhu ekumenického dialogu slyšel zmínku o tom, jak bezprostředně s pravoslavím souvisí, jak k pravoslaví souvisejí pravda a krása.)

Krásu ovšem ovlivňuje především, a hlavně – cit. Přiznám se hned teď, že vlastně nevím, co by v bohoslužbě (a ostatně

HISTORIE

i v běžném životě) mělo a mohlo atakovat vůli, z níž výlučně roste činnost. Snad opravdu v naší bohoslužbě chybějí nějaké ty vůli a bojovnost probouzející prvky, snad proto ostatní křesťanský svět vytýká právem pravoslavní pasivitě. Ačli ovšem ta pasivita neplyne z toho, že – jak to slyšel Pontský Pilát z úst božského Spasitele – „Království mé není z tohoto světa“.

Když jsem zmínkou o vůli nezačínal, že se chci aspoň amatérsky zabývat celou lidskou psychou, mohu už vyjádřit přesvědčení, že k oslovení je povoláno a uschopněno především slovo. Jeho působitěm je z těch mohutností naší duše zřejmě převážně rozum. A k probuzení, oslovení, ovlivnění člověka potřebuje slovo přiměřenou prodlevu času. Pokud jde o člověka jednotlivce, půjde o čas v průběhu dne, roku i desetiletí. Ve vztahu k lidským generacím, jejichž věkovitým střídáním je formována duše národa, pak půjde o staletí.

Abych však příliš stroze a úzce nevymezoval působitě lidského slova jen na oblast rozumu, připomenu hned, že vedle slova slyšeného vnímáme i slovo viděné. Mám na mysli především posunek, gesto, mimiku, jež mluvené slovo doprovází a jež umožňuje působit i na cit, protože sám posunek je vyjádřením citu mluvícího. Zde už ovšem jde i o spolupůsobení krásy, stejně jako u zpěvu, jímž jsou umocněna slova modlitby.

V průběhu věků se od nejdávnějších dob křesťanství utvářel do nynější podoby postup bohoslužeb tak, že byla ponechána a respektována dosavadní skladba, či alespoň jakási základní kostra pořadí společných modliteb a mezi ně na příhodné místo vkládány obsahově nové prvky, jak si jejich zařazení vyžadovalo plnění Spasitelova příkazu při poslední večeři (srov. Skutky I, 4–8) či nová situace v křesťanství. Tyto nové vřazené pak zpětně dávají plnější, vyšší smysl i oněm starším, prvotním částem.

Vrátím se k téhle nadhozené „dialektické“ koncepci ještě znova, až si připomeneme, že bohoslužbu nutno chápat a vykládat dvojím způsobem: podle stroze dějinného původu jejích jednotlivých částí, ale též podle symbolického a stylizicko-reálného významu v živém celku bohoslužby. Nyní chci jen poznamenat, že i při vytváření bohoslužebných forem česky sloužící pravoslavné skupiny působila rovněž podobná zákonitost jako při vytváření dávných křesťanských shromáždění.

Když se někdejší Československá církev na svém sněmu vyslovila pro pravoslavnou orientaci a do svého oficiálního názvu přijala přídomek pravoslavná a do znaku spolu s kalichem i pravoslavný (osmikonečný) kříž, byli její věřící navykli tehdejšímu způsobu římskokatolických bohoslužeb. Jen

latinský bohoslužebný jazyk měl být zaměněn národním jazykem, řečí lidu. Za organickou součástí bohoslužby byly všeobecně považovány takzvané bohoslužebné písně, jejichž jednotlivé strofy – často bez obsahové souvislosti s probíhajícím bohoslužebným děním – se střídaly s hlasitými „ohlasy“ kněze.

A tak první, takřka zárodečnou etapou českého pravoslavného oslovení věřícího účastníka byla záměna již do češtiny přeloženého západního bohoslužebného ritu (kodifikovaného, tuším, tridentinem (koncilium římskokatolíků), tedy bezmála se čtyřstoletou tradicí), řádem kněžských modlitebních textů božské liturgie sv. Jana Zlatoustého. Ještě jednou opakují: Jen kněžských modlitebních textů. Mezi ně – s jedinou výhradou odpovědí v ekteniích – byly tak jako ve dřívější západní bohoslužbě vkládány jednotlivé strofy dříve používaných písní, jež navyklo a nacvičenou melodií (často i s nástrojovým doprovodem) usnadňovaly zpěv. Teprve později odpovídal lid alespoň volně „přebásněnými“ liturgickými texty. (Je třeba pro úplnost dodat, že vedle pravoslavných počátečně oslovené části Československé církve, která toto vývojové liturgické stadium přijímala, jiná část pravoslavných nutila vedoucí pravoslavné pracovníky, aby jedním rázem zavedli celý liturgický pravoslavný komplex, což v dané situaci bylo jednak prakticky nemožné, vyvolávalo spíše rozpaky, ba i odpor, tudíž se misijně míjelo s účinkem. Vladyka Gorazdrazil praxi, aby se přechod k plnosti pravoslavné bohoslužby děl postupně po etapách, nikoliv překotně: až bude osvojena a zažita jedna fáze, bude možno přistoupit k dalším krokům.)

Ted už od obecných úvah přecházím do zcela konkrétní situace naší církve v českých zemích. Ani jednotlivci (pokud nemá po ruce modlitebník Otče náš) nemůže nabídnout možnost, aby v zákoně Hospodinově (obrazně řečeno) přemýšlel dnem i nocí /Zalm 1, 2/ tak, jak to umožňuje vedle Písma svatého pravoslavný úplný bohoslužebný kruh. Pro srovnání jsem otevřel veliký církevněslovanský Sborník vydaný v Ladomírově, po válce r. 1951–1952 znovu vydaný v Praze, a nalistoval ve večerní tu nádhernou sekvenci: „Hospodina opěvujte a vyvyšujte po všechny věky...“ Sami uvažte: Může zůstat lhostejný k lásce a pokoře Spasitelova kříže a třídeního pohřbení člověk, který byl konfrontován se slávou a mocí Stvořitelovou, se slávou osvědčovanou v tomto bohoslužebném textu všim stvořením nebes, země i starým a novým Izraelem?

Anebo druhý příklad, rozveršování osmé kapitoly Izaiáše na velkém povečeří svátku Narození Páně. Stále opakovaný výsek desátého verše dá už na první poslech účastníku ujištění o Boží věrnosti vůči lidu nové smlouvy a probouzí ve

HISTORIE

vnímavém posluchači vzájemnou věrnost Božímu zákonu.

A ještě více než jednotlivec vnímá tu záruku Boží věrnosti církve pravoslavných národů, všechen jejich lid. Vždyť v paměti starých pravoslavných církví jsou jako letokruhy na pařezech starých stromů zřetelně čitelné vzpomínky na všechna ta pronásledování a protivenství, v jejichž průběhu si trpící lid toliko jaksi antinomicky v bolestech mohl uvědomovat Boží blízkost jen v účinku jeho prutu a hole ze třináctého (ve slovanštině dvaadvacátého) žalmu. A po přečtení všech, co jich bylo od první Padesátice, vždy znovu pociťoval průkaznost slov stočtyřicátého (stotřicátého) žalmu: „Byť Hospodina s námi nebylo...“ Což ostatně nejsou i dnešní současné děti církví pravoslavných národů slovy samotného Spasitele v blahoslavenstvích horského kázání vybízeny k radování a veselí, cožpak nesnášejí pro

Krista zlořečení a protivenství i zlé, leč lživé pomluvy?

Kdyby se u nás pravidelně sloužila aspoň večerní, jitřní a svatá liturgie, byl by přímo ve vědomí věřících jako v molekule DNA otištěn symbolický význam jednotlivých dob: VEČER. stmívání – hřích zatemňuje světlo denní přítomnosti, narušuje výsledek díla Boží lásky. JITRO – závrtné dílo zásahů Boží milosti (prorocké písně) přivádí světlo. Za plného jasu (eónu, věku milosti) se dovršuje dílo lásky a spásy vtělením Božího Slova...

Ale celý bohoslužebný kruh se u nás neslouží a v našem českém lidovém Gorazdově sborníku není uveden ani jeden z obou textů, nad jejichž působivostí jsem se jen tak namátkou na chvíli zamýšlel.

Protojerej Miroslav Mužík

KDY BUDE OBNOVEN CHRÁM SV. MIKULÁŠE NA „GROUND ZERO“?

Zástupci řecké farnosti a chrámu sv. Mikuláše v New Yorku (St. Nicholas Church), chrámu, který byl zcela zničen při pádu dvojčat – budov Světového obchodního centra 11. září, zvažují soudní žalobu proti Přístavnímu úřadu (Port Authority), který požaduje, aby se nový chrám stavěl v oblasti „Ground Zero“ dle jeho požadavků. Na svátek sv. Mikuláše byla na „Ground Zero“ sloužena bohoslužba za obnovu chrámu sv. Mikuláše, zcela zničeného při teroristickém útoku islámských teroristů.

Představitelé řecké pravoslavné církve obviňují Přístavní úřad a agenturu, která odpovídá za obnovu oblasti, v níž stávalo Světové obchodní centrum.

z „arogance, nedůvěry a podvodného jednání“. V roce 2008, po sedmi letech jednání, se církev a Přístavní úřad domluvily, že chrám, který kdysi stál na Ceder Street 2, bude znovu postaven na Liberty Street a bude větší. Jako součást kompenzace se Přístavní úřad zavázal vyplatit církvi 20 mil. USD. Avšak letos v březnu začal Úřad církev obviňovat z přehnaných požadavků. Církev na druhé straně vyhlásila, že Úřad odstoupil jednostranně od smlouvy i od dalšího jednání. Mluví úřadu následně oznámil, že doufá, že chrám bude stát na původním místě. Zástupci církve pak konstatovali, že úřad již zahájil zemní práce na místě, kde stával chrám sv. Mikuláše „bez povolení, oznámení a jakéhokoliv oprávnění“. Podzemní část bývalého chrámu se teď má stát součástí garáží Bezpečnostního centra. Dle slov o. Marka Areye, který odpovídá za ekumenické vztahy Řecké pravoslavné církve v USA, se církev nechce soudit, avšak blíží se již k tomuto bodu, protože její práva „byla ignorována a průběžně dostávala nepravdivé informace“. Vzhledem

k tomu, že se jedná o záležitost pro Američany citlivou, církev se cítí být jednáním Přístavního úřadu poškozena, a to jak ve svých právech, tak z hlediska jejího dobrého jména. Řecká pravoslavná církev byla v USA registrována jako církev založená emigranty v roce 1916. Bohoslužby v chrámu sv. Mikuláše na Ceder Street byly poprvé slouženy v roce 1922. Řada nezávislých amerických novinářů a komentátorů v souvislosti s uvedenými skutečnostmi upozorňuje na to, že výstavba islámské mešity v blízkosti „Ground Zero“ je dnes prakticky hotovou věcí a mešita, na rozdíl od křesťanského chrámu, který zde

ZPRÁVY ZE SVĚTA

kdysi stával a patřil „nekonfliktní a k Americe vždy loajální komunitě“, již také obdržela stavební povolení. Dle názoru části novinářů se v případě mešity bude jednat jednoznačně o symbol vítězství islámu a nikoliv o „symbol smíření“, jak často tvrdí zastánci této stavby. Svoji roli při povolování mešity zřejmě sehrály také peníze do kapes místních politiků a úředníků, tvrdí někteří.

SIROTČINEC BUYÜKADA V ISTANBULU BYL VRÁCEN EKUMENICKÉMU PATRIARCHÁTU

Koncem listopadu byla ukončena procedura navrácení sirotčince Büyükada na největším istanbulském Princově

ostrově konstantinopolskému patriarchátu. Jedná se o první případ navrácení majetku náboženské menšině v Turecku, který se obešel bez soudního sporu. Dle právníka patriarchátu Cema Sofuoğlu „jsme svědky takovéto věci poprvé v historii Turecké republiky... Bez politické vůle by k takovému rozhodnutí nedošlo a celý případ by se byl dostal k tureckému Nejvyššímu odvolacímu soudu a rozhodnutí ve prospěch menšiny naneštěstí není u této instance možné.“ Po zaplacení poplatku 150 tureckých lir pozemkovému úřadu byl zápis o vlastnictví slavnostně předán J. V. ekumenickému patriarchovi Bar-

toloměji. Turecké ministerstvo spravedlnosti vydalo k této události prohlášení potvrzující nezpochybnitelné právo patriarchátu na výše uvedenou budovu. Právník patriarchátu doufá, že tento případ, k jehož řešení přispěla spolupráce tureckého ministerstva zahraničí s ministerstvem spravedlnosti, bude precedencem, který umožní řešit i další záležitosti církevního majetku v Turecku mimosoudní cestou.

MOSKEVSKÝ PATRIARCHA ŽADÁ O NASTOLENÍ POŘÁDKU

V důsledku nepokojů, na jejichž začátku stály rvačky mezi fotbalovými chuligány a některými příslušníky národnostních menšin z kavkazského regionu v Rusku a které později vyústily v brutální demonstrace, útoky na cizince a rvačky s policií v řadě ruských měst, vyzval moskevský patriarcha Kirill k nastolení pořádku a k tomu, aby nebyla rozdmýchávána mezietnická nenávisť, která dle jeho názoru může velmi ohrozit teprve nedávno dosaženou stabilitu Ruska. „Mnozí si nevzpomínají na těžké roky, které museli prožít naši starší občané a občané středního věku. Byli jsme odhodláni obětovat cokoli pro stabilizaci situace, pro zastavení dezintegrace země a pro zastavení sociálního propadu! Jak šťastní jsme byli, když jsme viděli známky politické stability koncem 90. let! Zdá se, že jsme toho měli už přespříliš a jsme teď připraveni zničit svoji zemi! Apeluji na každého, kdo mě slyší. Politická stabilita je podmínkou pro změnu našeho života k lepšímu. Nebudeme mít žádné sociální výhody, pokud zničíme náš společenský život! A teď to nejdůležitější: Mezietnické vztahy jsou velmi složité. Světová náboženství velmi přispěla k mírovému životu lidí, kteří k těmto náboženstvím patří. Chci se zmínit o zvláštním příspěvku Ruské pravoslavné církve k zachování mezietnického míru v Ruském impé-

ZPRÁVY ZE SVĚTA

riu a v současném Rusku. Církev vždy posilovala ducha míru a schopnost prožívat bolest s našimi sousedy bez ohledu na jejich náboženskou víru. Posilování ducha míru vedlo k tomu, že meziválečných a mezinárodních válek v Rusku bylo málo. Co se však děje dnes? Radikálové bojují. Mezinárodní vztahy k tomu přispívají. Jedno bez druhého nemůže být. Vzestup radikalismu v etnicky homogenních skupinách a ještě spíše v kriminálních a radikálních etnických skupinách provokuje k radikální odpovědi většinu. Kdo trpí? Obyčejní lidé. Když jsem viděl zraněné nevinné lidi, kteří byli zbiti jenom proto, že měli jinou barvu pleti a pocházeli z jiné země, a věděl jsem, že se jedná o lidi dodržující zákony a lidi dobré, cítil jsem hořkost a stud. ... Proto boj proti radikalismu je cestou, po které musíme jít, abychom dostali mezinárodní vztahy z jejich v současnosti nebezpečného stadia. Je nutné oddělit radikální skupiny od lidí respektujících zákony. Je nutné vytvořit netolerantní podmínky pro všechny radikální skupiny, jak v menšinách, tak ve vět-

šinové populaci. Musíme spolupracovat na porážce radikalismu a zabránit destrukci mezináboženského a mezinárodních vztahů, díky němuž Rusko existuje jako velký stát. Každá provokace a etnická neshoda ohrožuje

samu existenci naší mnohonárodní a velké domoviny.* Právě se v prohlášení moskevského patriarchy.

ŘECKO: ZEMI OKUPUJÍ ZÁPADNÍ VĚŘITELÉ

Řecká pravoslavná církev ostře vystoupila proti tomu, že se země podřizuje diktátu mezinárodních institucí. Řecko loni před finančním krachem zachránila právě pomoc Evropské unie a Mezinárodního měnového fondu

- institucí, které za pomoc požadují přijetí série úsporných opatření. Vedení pravoslavné církve vydalo dokument k ekonomické a sociální krizi, který byl v listopadu čten v chrámech. Naše země zřejmě již není svobodná, ale vládnou jí věřitelé. V sociální oblasti jsou zpochybňována práva pracujících s odůvodněním, že tato opatření nám vnucují věřitelé, jako by země byla okupována," uvádí se v textu. Pravoslavná církev, která se v zemi, kde je více než 90 procent pravoslavných věřících, těší velkému vlivu a není oddělena od státu, v dokumentu přímo nejmenuje EU či MMF. Vinu za hospodářský propad podle ní nesou politici, kteří jsou desetiletí stejní a jejichž jediným cílem je být u moci, bez ohledu na zájmy lidu a země. Podle dokumentu by si ale měli uvědomit svou vinu i Řekové, kteří byli nezodpovědní, nechávali se zlákat snadným obohacováním a požitkářstvím. Církev je vyzývá, aby se vrátili do jejího lůna a místo konzumním životním stylem čelili krizi odříkáním. Církevní dokument uzavřel období, které bylo v Řecku poznamenáno sociálními nepokoji a generální stávkou. Ta následovala poté, co vláda prosadila v parlamentu nový reformní balík, který mimo jiné přinesl snížení mezd a umožnil soukromým podnikatelům propouštění. Za loňský rok vykazalo Řecko rozpočtový deficit skoro 14 procent HDP. Evropská unie a Mezinárodní měnový fond (MMF) podmínily svou finanční pomoc v celkové výši 110 miliard eur (2,7 bilionu Kč) snížením deficitu letos na 8,1 procenta a příští rok na 7,6 procenta. Zpracoval rj.

NEMOHLA SE VŮBEC NAPŘÍMIT

Kdo viděl překrásný film o Goyovi, největším španělském malíři novověku, jistě těžko zapomene na otřesnou scénu, kdy se Goya musí zúčastnit jako divák závěrečného přelíčení soudu „svaté“ inkvizice. Před tribunál jsou postaveni čtyři obžalovaní: tři muži a jedna žena, lidová zpěvačka pokrokových písní. Zmučené tváře jsou korunovány kacířskými mitrami s obrazy ďáblů – podobnou měl na hlavě, když umíral na kostnické hranici, náš Mistr Jan Hus. Hlavní výslech a mučení už měli za sebou. Mají nyní poslední možnost zachránit holý život tím, že kajícím přiznají svou neexistující vinu. Snad po letech živoření ve vězeňské kobce jednou vyjdou na svobodu, budou však ještě někdy lidmi svobodnými? Napřímí se někdy jejich ohnuté svědomí?

Tři souzení muži, vzděláním a rozhledem převyšující své soudce, se chytají této naděje, vyslovují kající doznání, za které se v hloubi duše stydí – a zachraňují si život. Čtvrtá, žena, odmítá hrát před tribunálem i diváky hru, do které je nadržována. „Proč mám odvolávat něco, co jsem neudělala, kát se z něčeho, co nepovažuji za provinění?“ Před běsnícími soudci a vyděšenými diváky zpívá svou poslední píseň o svobodě, aby pak podstoupila pomalou mučivou smrt „kacířů“, upálením za živa. Jistě ani ona nechtěla zemřít, ale přesto v sobě našla sílu napřímít již již se hrbící páteř, přemoci strach před těmi, kdo zabíjejí tělo, duši však nemohou uškodit /L 12, 4/.

Vzpomněl jsem si mimoděk na tuto scénu, když jsem četl v Lukášově evangeliu příběh o uzdravení shrbené stařeny /13, 10-17/. Ježíš se s ní setkává v synagoze na svátečním shromáždění a vrací jí zdraví. Po osmnácti letech nemoci se stařena napřímuje. Představený synagogy (židovského bohoslužebného shromaždiště a školy) je sice pobouřen, rád svátečního dne se mu zdá porušen. „Je šest dní, kdy se má pracovat. V těch přicházejte, abyste byli uzdravováni, a ne v den sobotní,“ říká shromážděným. Ježíš ho však zahanbí svou odpovědí, stejně jako ty, kdo smýšleli jako pobouřený hodnostář. Přijmout Boží milosrdenství je tak přirozené jako každodenní napájení domácích zvířat. A není právě sváteční den vhodný k tomu, aby Bůh narovnal, co bylo satanem pokřiveno, aby rozvázal, co bylo mocností zla svázáno. Zato všichni ostatní přítomní se radují s uzdravenou.

S chorobami páteře, jakou trpěla ta stařena, se setkáváme i dnes. Ale když mluvíme o pokřivené páteři, myslíme obvykle něco jiného. Nikoli chorobu tělesnou, nýbrž mravní. Říkáme: to není rovný člověk, a chceme říci, že nemluví, co si myslí, a nedělá to, co cítí jako mravné, ale mluví a jedná tak, jak je to pro něho vý-

hodné. Satan, který pokrivil jeho páteř, se jmenuje zpravidla strach. Člověk se bojí o svůj klid, o přízeň svých nadřízených, často o své postavení, o své příjmy a tak nutí své oči, aby neviděly nespravedlnost a nepoctivost, uši, aby neslyšely lež, ruce aby nepřispěly na pomoc dobré věci proti silnějšímu a mocnějšímu. Ale protože je člověk už tak stvořen, aby v jeho nitru byly drahé pravda, čestnost a další vysoké mravní hodnoty, nemůže tak snadno přemoci svou upřímnost. Zpravidla si hned neuvědomí, že cosi v sobě těžce nenapravitelně zraňuje. Že hodnoty, které zdánlivě zachraňuje ohnutím své páteře, svou kapitulací před nepravdou, se nevyrovnají radostnému pocitu, že jsem si mohl zachovat úctu k sobě, že jsem dokázal překonat strach, zachovat si rovnou páteř i za cenu ztrát.

Tentýž Ježíš Kristus, který narovnal záda osmnáct let shrbené stařeny, pomáhá i nám narovnat naši páteř, přemoci strach, který nás skličuje, a to tím, že nám dává pomalu poznat sebe a svůj zákon, dovoluje nám, aby-

ZAMYŠLENÍ

chom se mu podobali v jeho svatosti a milosrdenství a především, abychom byli s ním ve styku modlitbou a svatými tajinami. Kdo poznává Boha, je poslušen jeho přání a zvykl si každodenně s ním s láskou rozmlouvat, tomu v srdci už nemůže zbýt místo pro strach z lidí a z jejich zloby. Ví to, co krásně vyjádřil Jan Karafiát ve své knize Broučci: „Poslušné broučky má Pán Bůh na starosti, takže se jim nemůže nic stát. A když se jim něco stane, tak je to tak dobře, protože tak to Pán Bůh chce.“

A my křesťané víme, že Pán chce, abychom byli upřímní, pravdiví, jako byl on, aby naše páteř byla vždy rovná a hluboce se v nás zakořenilo přesvědčení: „Což mi někdo může a smí mít za zlé, říkám-li pravdu a jedná-li podle ní?“ Vzpomeňme na soud Ježíše před veleknězem, kdy jeden z patolízalských sluhů Ježíše udeřil do tváře s předstíraným pohoršením: „Takhle odpovídáš nejvyššímu knězi?“ A Ježíš, spoutaný a již předem odsouzený, klidně odpovídá: „Rekl-li jsem něco špatného, prokaž mi, že je to špatné. Jestliže to bylo správné, proč mne biješ?“ /J 18, 22-24/ Je si vědom převahy pravdy nad silou, i když moc má dočasně, zdánlivě vrch. O převaze pravdy je rozhodnuto Bohem pro vždy a na vždy.

Proč Ježíš napřímil ohnutou páteř stařičku právě uprostřed svátečního shromáždění, čímž tolik pobouřil představeného synagogy? Střetá se tu v Ježíšovi a představeném dvojitě pojetí svátečního dne a modlitby. Pro Ježíše je sváteční den příležitostí k ohlédnutí po celém týdnu práce a bojů, strachů a pádů, příležitostí k tomu, aby si člověk uvědomil a v modlitbě prožil Boží svrchanost a z tohoto hlediska zhodnotil celý svůj minulý týden, napřímil svou páteř k lepšímu boji a lepší práci, k lepšímu lidství. Pro představeného synagogy je sváteční den a jeho bohoslužba příležitostí k úniku od celotýdenní všednosti. Příležitostí, abych zapomněl na své poklesky a ne se s nimi vypořádával, abych na chvíli zapomněl na svůj strach, na svou pokrivenou páteř, a ne ji narovnával. Sváteční den pomine jako opojení hašíše a já se vracím do své všednosti stejně slabý, stejně vyděšený, stejně ohnutý jako před tím, kdo je silnější než já, a pokud věřím v Boha a jeho pravdu, je to něco naprosto nesouvisejícího s mým všedním dnem, něco, co patří výhradně do únikové oblasti svátečního dne.

Pro každého z nás je snadnější jít životem touto cestou, osvěžit se na chvíli únikem, na chvíli v chrámě zapomenout na nepravdy a klesnutí svého života, na svou ohnutou páteř a vrátit se pak s povzdechem beznaděje do života, kde nikoliv Stvořitelův zákon, ale člověk, který

má sílu, určí, co je dobré a co je zlé, nekomplikovat si život bojem o pravdu. Ježíš však nás volá do svého domu pro něco jiného: Setkání s ním nás nemá izolovat od života, ale posílit pro životní boj, boj za spravedlnost, poctivost, upřímnost mezi lidmi. Chce narovnat naši páteř, chce, abychom setkáním s ním se stali lepšími a činili lepším i svět kolem nás.

Radivoj Jakovljevič

MONASTÝR SVATÉ KATEŘINY NA SINAJI

Sinajský poloostrov je jedním z nejdůležitějších míst biblických dějin. Váže se k němu setkání proroka Mojžíše s živým Bohem v keři, který hořel, ale neshořel (Ex 3, 2), dále putování izraelského národa pouští a hlavně přijetí Desatera Božích přikázání. Pod Mojžíšovou horou na Sinaji u zmíněného keře se již ve 2. století usídlili křesťanští eremité (poustevníci).

Pro jejich větší bezpečnost dal v 6. století východořimský imperátor Justinián zbudovat opevněný monastýr, v jehož stěnách dodnes roste památný biblický keř. Sinajský monastýr nese jméno svaté Kateřiny, neboť se v něm uchovávají ostatky této veliké mučednice a nevěsty Kristovy.

Monastýr sv. Kateřiny na Sinaji má dnes všeobecně uznávaný status autonomní církve. Prestolní svátek slaví 25. listopadu (8. 12.) podle juliánského kalendáře. Každoročně na něj zve nejvyšší představitelé z pravoslavných patriarchátů a místních autokefálních církví. Letošního roku byl na Sinaj pozván metropolita Kryštof.

Pouť vладыky Kryštofa v doprovodu dvou archimandritů – Kosmiv. igumena monastýru sv. Prokopa Sázavského z Mostu, a Serafima z Michalovců na Sinajský poloostrov se uskutečnila ve dnech 6.–9. prosince 2010.

Ústředí

ZPRÁVY Z EPARCHII

PRAHA - PODĚKOVÁNÍ

S velkou radostí a potěšením jsme se 4. září účastnili letošních vzpomínkových bohoslužeb v našem katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze, věnovaných vládkovi mučedníku Gorazdovi a jeho druhům, kteří položili život za naši svobodu.

Téhož dne v odpoledních hodinách vladyka metropolita Kryštof společně s vrchním radou plk. Mgr. Radkem Kutíšem, ředitelem vazební věznice Praha-Pankrác, slavnostně odhalili pamětní desku na zdi věznice na Pankráci v Praze, kde byl od svého zatčení v červnu 1942 až do popravy vladyka mučedník Gorazd uvězněn. Kromě duchovních se aktu zúčastnilo několik desítek věřících a hostů. Prezidenta republiky zastupovala paní PhDr. Libuše Benešová, ředitelka odboru archívni a spisové služby kanceláře prezidenta republiky.

Úřad metropolitní rady pravoslavné církve v českých zemích chce touto cestou poděkovat všem štědrým dárčům, organizátorům a věřícím, kteří se podíleli na realizaci pamětní desky a vzpomínkového aktu.

V první řadě vyjadřujeme poděkování sponzorům:

MÚDr. Elena Kolečková - 100 000 Kč
PCO Resslova 9a, Praha 2 - 10 000 Kč
PCO Na Slupi 4a, Praha 5 - 10 000 Kč

PCO Klatovy - 300 Kč
ses. Monika Kouřilová - 1 000 Kč
ses. Kamila Bátorová - 500 Kč

Dále pak naše poděkování patří metropolitnímu protopresbyteru ThDr. Jaroslavu Suvarskému, PhD., představenému katedrálního chrámu sv. Cyrila a Metoděje, sestře Mgr. Evě Suvarské, vedoucí Národního památníku hrdinů heydrichiády, diakonu PaedDr. Lubomíru Bajcurovi, který neúnavně pracoval v samotné věznici, vrchnímu radovi plk. Mgr. Radkovi Kutíšovi, řediteli vazební věznice Praha-Pankrác, Mgr. Květě Jakubalové, hlavní kaplance VS ČR, a dalším pracovníkům vězeňské služby.

Ať Hospodin Bůh požehná všem hojnou svojí milostí a ochraňuje věrné své na mnohá a blahá léta!

Mgr. Josef Hauzar
kancléř ÚMR

ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

ZA BRATREM IGOREM KOLOMACKÝM

Dne 18. listopadu t. r. zesnul v Praze ve věku 80 let bratr Igor Kolomacký, syn archimandrity Andreje Kolomackého. Pohřební obřady vykonali 26. listopadu v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice na Olšanských hřbitovech archimandrita Sergij (Ivannikov) a prot. Oleg Machněv. Pohřeb se konal v úzkém rodinném kruhu.

Otec Oleg, který se s bratrem Igorem blíže znal a byl přítelem jeho rodiny, při promluvě připomněl ty vlastnosti, kterých si na bratru Igorovi jeho nejbližší vážili nejvíce - jeho laskavost, mírnost a skromnost. Bratr Igor nikdy nedával okázale najevo své schopnosti a odborné znalosti, předpoklady k nimž bezesporu zdědil po svém tatínkovi (bratr Igor byl odborníkem v architektuře a stavitelství). S bratrem Igorem odešel poslední přímý potomek otce Andreje Kolomackého. Upokoj, Hospodine, duši zesnulého služebníka svého. Věčná paměť!

prot. Antonij Drda

PREZENTACE KNIHY PRAVOSLAVNÁ PRAHA

Nová kniha metropolity českých zemí a Slovenska, arcibiskupa pražského Kryštofa „Pravoslavná Praha“ byla médiím a pozvaným hostům prezentována v hotelu ICON v Praze v úterý, dne 21. prosince 2010.

NÁVŠTĚVA VLADYKY METROPOLITY KRYŠTOFA V LANŠKROUNĚ

Neděle 5. prosince byla pro věřící z lanškrounské pravoslavné obce slavnostní. Jeho Blaženost vладыka metropolita Kryštof navštívil naše malé městečko, v tuto dobu promrzlé a pokryté sněhem. I přesto byl chrám svatých Cyrila a Metoděje naplněn nejen tamějšími věřícími, ale i těmi z blízkého okolí - z Chocně, Litomyšle, Svitav...

Archijerejskou svatou liturgií sloužili spolu s metropolitou duchovní správce místní pravoslavné obce o. Patrik Ludvík a o. Jiří Kolář. Byla krásná. Promluva vладыky i chrámový zpěv mnohé z přítomných dojal i přiměl k zamyšlení.

Po božské liturgii nás čekalo posezení v místnosti vytopené nádhernými kachlovými kamny z 19. století. A i když v postním období, přece se sváteční stůl prohýbal pod dobrotami, které připravily zkušené kuchařky podle výtečných ukrajinských postních receptů.

Metropolita Kryštof se však tentokrát musel rozloučit dříve - večer odlétal do Egypta do monastýru svaté Kateřiny. Presto nás jeho návštěva potěšila a povzbudila. Těšíme se na další, vладыko!

mátuška Magdaléna

KNĚŽSKÉ SVĚCENÍ V PRAŽSKÉ KATEDRÁLE

Kněžské svěcení udělil v neděli 12. 12. t. r. metropolita Kryštof otci diakonu Metoději Koutovi v pražské katedrále svatých Cyrila a Metoděje. Otec Metoděj byl k duchovenské službě připraven otcem okružním protopresbyterem Antonijem Drdou.

Po svém diakonském svěcení působí jako pomocný duchovní ve Františkových Lázních. Na základě doporučení karlovarského arciděkana o. ThDr. Jana Křivky bude s Boží pomocí ustanoven na jeho místo duchovního správce ve Františkových Lázních. Uvedení do tohoto úřadu vykoná metropolita Kryštof v neděli 26. prosince v 10⁰⁰ hodin ve františkolázeňském chrámu svaté Olgy. Blahopřejeme otci Metoději k přijetí kněžského svěcení a zveme všechny k účasti na jeho ustanovení duchovním správcem.

ER v Praze

NÁVŠTĚVA ČLENŮ RUMUNSKÉ KRÁLOVSKÉ RODINY V ČR

V pondělí 29. listopadu 2010 v 9.30 se snášely na Prahu sněhové vločky a před český pravoslavný chrám sv. Cyrila u Metoděje v Resslově ulici přijela dvě auta, ze kterých vystoupili vzácní hosté. Jejich královské Výsosti korunní princeznu Margaretu Rumunsku a prince Radu Duđu, plukovníka v záloze, doktora vojenských věd, doprovázela velvyslankyně Rumunska v České republice Daniela Gitman.

Pro krátké prohlídce chrámu je ThDr. Jaroslav Šuvarský, ředitel eparchie, seznámil s historií tohoto místa a kancléř pravoslavné církve Mgr. Josef Hlazar jim nabídl zapálení svíci před ikonostasem. Po modlitbě v chrámu Mgr. Eva Šuvarská otevřela delegaci expozici a kryptu parašutistů – Národního památníku hrdinů heydrichiády pod chrámem.

30. listopadu 2010, na svátek sv. Ondřeje, ochránce všech Rumunů, navštívil rumunský korunní princ v doprovodu své manželky, členů rumunského diplomatického sboru a zástupců statutárního města Brna brněnský Ústřední hřbitov. Zde v hrobové skupině č. 56 – čestné vojenské pohřebišťe se se svou ženou po rumunské a české statní hymně a po položení věnců poklonili památce rumunských vojáků, kteří na sklonku II. světové války položili své životy při osvobození Brna a jeho okolí. Po ukončení oficiálního pietního aktu, jehož nejdůležitější částí byla panychida sloužená o. Cristianem Popescu za padlé rumunské vojáky, se jejich excelence setkali při neformálním rozhovoru s několika přítomnými v Brně žijícími Rumuny. Princova choť, jak jinak jako žena, se nejvíce zajímala o dvě malá miminka, kterými se jejich přítomné rumunské maminky náležitě a po právu pyšnily. Muži prohodili s princem pár slov o možnostech a podmínkách práce v rámci EU, o nepřízní počasí a v závěru Jeho Výsost slíbil, že v létě příštího roku, pokud to bude trochu možné, by velmi rád opět Brno navštívil. Na závěr proběhlo společné fotografování a pak už se členové královské rodiny se všemi přítomnými srdečně rozloučili.

Návštěva členů rumunské královské rodiny v České republice posílila tradičně dobré vztahy mezi, které po vzniku první Československé republiky (spolu s královskou Jugoslávií) vytvořily smluvní svazek tzv. Malé dohody a každoročně si od roku 1990 připomínají významný podíl rumunských vojáků na osvobození Československa z područí Hitlera. Mnozí rumunští vojáci za naši svobodu v letech 1944–1945 zaplatili daň nejvyšší a jejich ostatky spočívají na hřbitovech v Čechách, na Moravě i na Slovensku. V paměti Čechů i Slováků zůstala také natrvalo zapsána skutečnost, že Rumuni, i když sužovaní vlastní komunistickou diktaturou, se v srpnu 1968 odmítli podříditi sovětskému diktátu a neúčastnili se následně více než dvacetileté okupace Československa vojsky Varšavského paktu.

Eva Šuvarská, Karel Mladý, Roman Juriga

Rumunská královská rodina a církevní představitel, fotka z r. 1922. Knihovna amerického kongresu

ZPRÁVY Z EPARCHIE

CHRÁMOVÝ SVÁTEK V MILOVICÍCH

Chrámový svátek svaté mučednice Kateřiny oslavili věřící v sobotu 11. 12. t. r. v místním římskokatolickém kostele v Milovicích. Pravoslavní z Milovic a okolí si již několik let propůjčují tento chrám ke konání pravidelných bohoslužeb. Chrámového svátku se již potřetí zúčastnil metropolita Kryštof s duchovenstvem. Tento letošní byl ozvláštněn příjezdem klerika Polské pravoslavné církve igumena Štefana, který před léty studoval na naší Pravoslavné bohoslovecké

fakultě PU v Prešově. Metropolita Kryštof daroval milovickým věřícím kámen ze svaté hory sinajské, na němž je znázorněn památný keř, který hořel a nesho-

řel a prorok Mojžíš u něj uslyšel Boží hlas. Po ukončení bohoslužeb věřící štědře pohostili všechny poutníky včetně zástupce kubánských kozáků, jenž vyznamenal metropolitu Kryštofa pamětní kozáckou medailí.

ZASEDÁNÍ METROPOLITNÍ RADY VE VILÉMOVĚ

Řádné zasedání Metropolitní rady se konalo v Cyrilometodějském středisku duchovních setkání ve Vi-

lémově 14. prosince t. r. za předsednictví metropolity Kryštofa. Její členové mimo jiné rozhodli o uzavření půjčky na úpravu nové rezidence a ústředí v Praze 6. Dalším tématem tohoto zasedání byla příprava na sčítání lidu v březnu roku 2011. Další zasedání Metropolitní rady je plánováno též do Vilémova na 3. 3. 2011.

ROZŠÍŘENÝ POSVÁTNÝ SYNOD ZASEDAL

Rozšířený Posvátný synod Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku zasedal 16. prosince tohoto roku v konferenčním středisku v Bešeňově (Slovensko). Kromě episkopátu se jej zúčastnili kancléři a ředitelé jednotlivých Úřadů eparchiálních rad. Hlavním tématem tohoto pracovního setkání bylo plnění usnesení posledního sněmu naší místní církve z roku 2007. Účastníci setkání se zvláště zabývali

ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

problematikou zřízení jednotného informačního střediska a internetových webových stránek, na nichž by se shromažďovaly informace z celé církve. Dále jednali o tématu dalšího církevního sněmu, který by se měl konat v roce 2013. Na návrh členů Metropolitní rady českých zemí budou na další podobné setkání pozváni členové obou metropolitních rad. Toto setkání by se mělo uskutečnit příští rok v červnu.

ústředí

PRAVOSLAVNÁ AKADEMIE VILÉMOV OD PROSINCE V NOVÝCH PROSTORÁCH

Od roku 2000 si občanské sdružení Pravoslavná akademie Vilémov pronajímalo za mimořádně příznivých podmínek prostory bývalého obecního úřadu a kina ve Vilémově č. p. 135 od obce Vilémov a poz-

**PRAVOSLAVNÁ
AKADEMIE
VILÉMOV**

ději od českého státu. V prostorách napřed v období let 2000 až 2004 sídlila jenom ekologická kancelář akademie. Později, od listopadu 2004 až do poloviny prosince 2010, zde bylo řádné sídlo akademie a prostory byly využívány především jako kanceláře a zázemí s knihovnou a archivem.

Objekt bývalého obecního úřadu po vyřešení složitých majetkových vztahů převzal do svého vlastnictví český stát (prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu pro věci majetkové). Protože objekt následně nebyl převeden na obec, stát se v listopadu 2010 rozhodl objekt prodat, a tudíž neprodloužil smlouvu na využití objektu a akademie byla požádána o neprodlené uvolnění využívaných prostor. Samotné hledání náhrady zahrnovalo mimo jiné prohlídku řady nemovitostí a jednání s jejich majiteli v blízkém i vzdálenějším okolí.

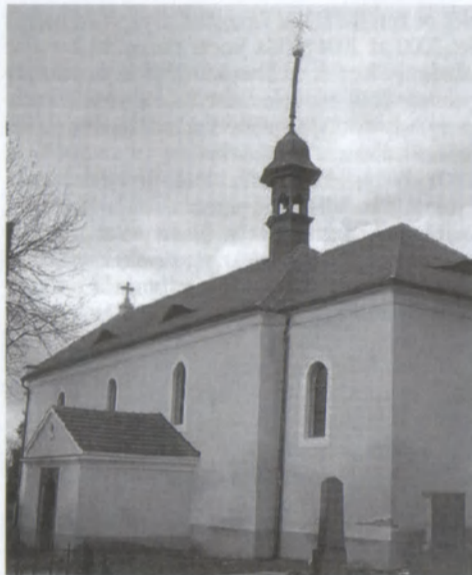
S uspokojivým výsledkem nakonec skončilo jednání o možnosti pronájmu prostor pod obchodem u autobusové zastávky ve Vilémově s paní Trojanovou. O této a dalších alternativách i jejich podmínkách byl informován výbor akademie na svém zvláštním zasedání za účasti předsedy v pátek 3. prosince, kde bylo také rozhodnuto o tom, že akademie přijme podmínky pronájmu prostor pod vilémovským obchodem.

V dalších dnech následovalo podepsání smlouvy s pronajímatelem, malování, důkladný úklid a drobné opravy prostor, do kterých se akademie následně přestěhovala. To kromě přemístění 50 ks přepravek se šanony a dokumenty, demontáže a přepravy nábytku i části vybavení zahrnovalo například přepravu náhradního generátoru vodní elektrárny, překlad tel. linky a také zařízení spousty dalších věcí. Vše potřebné se však díky obětavosti, pracovitosti a úsilí dobrovolníků a dobrovolnic akademie povedlo uskutečnit včas a 15. prosince mohla být budova odevzdána i s klíči zástupcům státu. Za obětavost a v rámci stěhování odvedenou práci patří poděkování především dobrovolnicím a dobrovolníkům akademie paní Hedvice Popelkové a paní Aleně Blažkové, bratru Ondřeji Lakomému, panu Pavlu Hjikrovi a bratru Janu Šivulicovi. Po všech stránkách k další práci vyhovující prostory hodlá akademie využívat mj. na plánované aktivity komunitního centra a klubovou činnost.

Roman Juriga

ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

PRESTOLNÍ SVÁTEK VELKOMUČEDNICE SVATÉ BARBORY ŘÍMSKÉ V NADBÍNĚ U VELVAR

Modlitební oslavy svátku svaté velkomučednice Barbory se v Nadbíně u Velvar (Pravoslavná církevní obec Mladá Boleslav) v neděli 17. prosince zúčastnil spolu s desítkami věřících a místním duchovním o. protojerej Vladimír Abrosimov, představitel Ruské pravoslavné církve na ruské ambasádě, a duchovní správce pravoslavné církevní obce v Litoměřicích ThDr. Marek Krupica, Th.D. Po slavnostní liturgii proběhlo s požehnáním Jeho Blaženosti metropolity Kryštofa posvěcení starého ikonostasu namontovaného farníky u příležitosti prestolního svátku. Po bohoslužbě se duchovní a věřící sešli u bohatého stolu nachystaného hostiteli.

Správce PCO v Mladé Boleslavi, jerej Pavel Samotovka

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

Dne 31. 12. 2010 by se sta let dožila mátuška Božena Alšová (*31. 12. 1910. +30. 9. 1998), manželka otce protojereje Bohumíra Alše. Mátuška Božena s otcem Bohumírem patřili k nejbližším spolupracovníkům sv. novomučedníka vladyky Gorazda. V české pravoslavné církvi prožili jak radostná, byť těžká léta jejího předválečného budování, tak i krušnou dobu heydrichiády a s ní spojenou perzekuci církve i nelehké období komunismu.

Mátuška Božena svůj život zasvětila kromě péče o rodinu (s otcem Bohumírem vychovali čtyři děti) hlavně obětavé práci pro církev. Věřící z pražské katedrály sv. Cyrila a Metoděje si ji jistě budou pamatovat zvláště ze všednodenních bohoslužeb, při kterých až do konce života vedla lidový zpěv podle Gorazdova sborníku.

Panochida za mátušku Boženu bude sloužena v kapli sv. novomučedníka Gorazda při chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze v sobotu 15. 1. 2011 po sv. liturgii.

MK

PRAVOSLAVNÁ PRAHA

Otevřela jsem nedočkavě skromně se tváricí knihu metropolitě Kryštofa nadepsanou titulem „Pravoslavná Praha“ a začala se do ní... a už jsem se neodtrhla, dokud jsem ji jedním dechem nedočítla do konce. Za sebe hodnotím knihu jako výjimečný počin nejen pro každého pravoslavného věřícího – turistu, kterému je kniha určena především (a díky resumé v řečtině, angličtině a ruštině i turistům zahraničním), ale také jako užitečnou knihu pro historika a každého křesťana i občana bez výjimky. Kniha sama se označuje za průvodce. A opravdu průvodcem je.

Poutavě popisuje jednotlivé architektonické památky – nebo i jen jejich zbytky, jak je čas zachoval na území hlavního města a provádí nás soudobou i novodobou historií české státnosti, a dokonce i dobou, kdy ještě existovala na území Evropy jediná křesťanská církev.

Dozvíme se, jak to bylo s počátky naší státnosti, která je nerozlučně provázána s příchodem věrozvěstů sv. Cyrila a Metoděje – s příchodem křesťanství a písma.

V době, kdy křesťanské texty v Evropě byly psány především řecky a latinsky, vytvořili soluňští bratři slovanské písmo, přeložili do staroslověnského jazyka Bibli a liturgické texty a svou vzdělaností položili nejen základy rozvoje kultury, ale i vzdělanosti ve formujícím se českém státě. Jen škoda, že první křesťanský chrám pře-svaté Bohorodice, vybudovaný knížetem Bořivojem po jeho křtu z rukou arcibiskupa sv. Metoděje, zanikl na Pražském Hradě pod pozdějšími přestavbami, stejně jako první křesťanský hřbitov kolem něj. Téměř zanikla i historická informace, že tento první kostel sloužil jako pohřebiště prvních křesťanských knížat z rodu Přemyslovců. Dnes si již Přemyslovce spojujeme s kryptou ve svatovítském chrámu.

Málokdo ví, že i známí čeští státníci v době první Československé republiky přijali pravoslaví a pomáhali u nás pravoslaví obnovovat. Bylo to v době příchodu první vlny emigrace z Ruska, kdy v Praze našly útočiště tisíce uprchlíků – kromě jiných aristokratů, učenců, umělců a vzdělanců, prchajících před občanskou válkou a bolševismem. V pravoslavném chrámu Zesnutí pře-svaté Bohorodice na Olšanských hřbitovech byl v kryptě pochován první ministerský předseda vlády Československé republiky – dr. Karel Kramář. Stejně tak málokdo ví, že generál Ludvík Svoboda byl pravoslavné víry...

Z knížky se dozvíme o tom, jak byla pravoslavná církev obnovena po dlouhých staletích latinizace a také jak přispěla k záchraně československé státnosti v době fašistické okupace. Poutavě a podrobně líčí hrdinství pravoslavných duchovních po atentátu na Heydricha

a přináší mnoho informací, které naše novodobé učebnice dějepisu donedávna odbývaly dvěma či třemi málo říkajícími větami. Význam tohoto činu odboje pro československou státnost a poválečné uspořádání Evropy je ostatně politicky docenován teprve v posledních dvou desetiletích. Strhující je popis událostí, které se odehrávaly v kryptě chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici v době protektorátu.

Kromě podrobného popisu historie každé stavby najdeme v publikaci i výčet historických osobností s ní spjatých a historické souvislosti jejího vzniku.

V průvodci pravoslavný věřící přicházející z ciziny nalezne ještě informace o době konání a jazyce bohoslužeb – zejména bohoslužeb ve svém rodném jazyce – rumunštině, řečtině a ruštině. Množství fotografií a mapových podkladů čtenáři pomůže poznat výjimečné hodnoty každé stavby a napomůže mu při orientaci na území Prahy v návaznosti na městskou hromadnou dopravu a metro.

Je zajiště potřebné představit pravoslavnou víru v souvislostech novodobých dějin nejen našeho národa, ale i dějin Evropy. Je třeba začít psát i novodobou historii pravdivě. Tuto knihu považuji za první vlašťovku a věřím, že další budou následovat.

Tatána Tzoumasová

PŘEHLED BOHOSLUŽEB METROPOLITY KRYŠTOFA V MĚSÍCI LEDNU 2011

VLADYKA S POMOCÍ BOŽÍ HODLÁ:

SOBOTA 1. LEDNA

v 9.30 hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií spolu s novoročním dikůvzdáním v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ul. 9a v Praze 2

v 16.30hod. účastnit se Novoročního ekumenického setkání představitelů církví v ČR ve smíchovském sboru Českobratrské církve evangelické v Praze, Na Doubkové 2040/8, Praha 5 (stanice autobusu 137 - Santoška)

NEDĚLE 2. LEDNA

v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Zesnutí přsvaté Bohorodice Na Olšanech v Praze 3

PONDĚLÍ 3. LEDNA

v 8⁰⁰ hod. sloužit sv. liturgií v chrámu sv. archanděla Michaela v Kinského sadech v Praze 5 na Smíchově

ČTVRTEK 6. LEDNA

v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Narození přsvaté Bohorodice v Ostravě - Michálkovicích a po ní křtít novorozeného Christofora

v 17⁰⁰ hod. slavit „sočelník“ v kapli sv. Mikuláše v Rooseveltově ul. 29 v Praze 6 - Bubenci

v 22⁰⁰ hod. účastnit se vánočních bohoslužeb v chrámu sv. Jiří Vítězného na velvyslanectví Ruské federace v Praze 7

PÁTEK 7. LEDNA

v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Zvěstování přsvaté Bohorodice Na Šlupi 4a v Praze 2

SOBOTA 8. LEDNA

v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Zesnutí přsvaté Bohorodice Na Olšanech v Praze 3

NEDĚLE 9. LEDNA

v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu sv. Mikuláše v Rooseveltově 29 v Praze 6 - Bubenci

PONDĚLÍ 10. LEDNA

v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Zvěstování přsvaté Bohorodice Na Šlupi 4a v Praze 2 a pozdravit při ní okružního protopresbytera otce prot. Vasilu Štojku u příležitosti dne jeho nebeského ochránce

SOBOTA 15. LEDNA

v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu sv. Mikuláše v Rooseveltově ul. 29 v Praze 6 - Bubenci

v 15⁰⁰ hod. křtít v chrámu Zvěstování přsvaté Bohorodice Na Šlupi 4a v Praze 2 bratra Theodora

NEDĚLE 16. LEDNA

v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Proměnění Páně v Liberci

ÚTERÝ 18. LEDNA

v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Zesnutí přsvaté Bohorodice Na Olšanech v Praze 3 a světit vodu

v 17⁰⁰ hod. účastnit se všenočního bdění v kapli sv. Mikuláše v Rooseveltově ul. 29 v Praze 6 - Bubenci

STŘEDA 19. LEDNA

v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Zvěstování přsvaté Bohorodice Na Šlupi 4a v Praze 2 a světit vodu u příležitosti svátku Zjevení Páně a poté průvodem z chrámu

ve 12⁰⁰ hod. světit Vltavu v Praze - Podskalí (Výtoň)

ČTVRTEK 20. LEDNA

v 8⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu sv. Jana Křtitele v Rumburku

VE DNECH 22. AŽ 31. LEDNA

na základě pozvání arcibiskupa Chrisstoma navštívit Kyperskou pravoslavnou církev a modlit se v monastýrech a chrámech místní apoštolské církve založené sv. Pavlem a Barnabášem v 1. století po Kristu

ANDREJ RUBLEV

Informací o životě ikonopisce sv. Andreje Rubleva máme málo. Žil ve svatotrojické lávře u Moskvy

v době igumena Nikona Radonežského (po r. 1392). Rublevovo jméno se připomíná až v roce 1405, kdy byl pověřen ikonopisnou výzdobou katedrály Zvěstování přsvaté Bohorodice v Kremle.

V roce 1408 spolu s ikonopiscem Danilem Černým vytvořil fresky v katedrále Nanebevzetí ve Vladimiru. Poslední velká práce Andreje Rubleva byla zřejmě na freskách chrámu v moskevském Andonikově monastýru. V roce 1966 vytvořil Andrej Larkovský významný film o Rublevovi a jeho době. Film ikonopisce vykresluje jako významnou postavu dějin umění a představuje pravoslavné křesťanství jako základ ruské identity. Do okruhu Rublevova díla jsou kromě světoznámé ikony svaté Trojice (1410) zařazována i některé další díla.

redakce

HLAS PRAVOSLAVÍ

Děkujeme všem čtenářům, kteří podpořili vydávání našeho časopisu modlitbou a finančním darem. Děkujeme také všem příspěvatelům, kteří nám do redakce Hlasu pravoslavi zaslali svoje příspěvky, zprávy a názory. Děkujeme také všem těm, kdo podpořili finančně nebo zasláními příspěvky chod internetového portálu www.hlaspravoslavi.cz.

Dovolujeme si touto cestou vyzvat všechny naše objednatele a předplatitele, aby si časopis Hlas pravoslavi objednali a předplatili také na rok 2011. Všechny ostatní, kdo si Hlas pravoslavi kupují v chrámech nebo na jiných místech, vybízíme, aby se předplatiteli na rok 2011 stali.

Kromě předplatitelů a odběratelů velmi uvítáme finanční dary, které nám umožní časopis vydávat a distribuovat pravidelně a umožní nám průběžně zachovat a časem zlepšovat jeho kvalitu.

Účet Hlasu pravoslavi:
RAIFFEISENBANK, A.S.
5011103614/5500

Pro převod ze zahraničí:
IBAN CZ28550000005011103614

**ZA VŠECHNY VAŠE PŘÍSPĚVKY
I DARY VÁM DĚKUJEME**

**OBJEDNEJTE SI HLAS PRAVOSLAVÍ
NA CELÝ ROK**

Objednat Hlas pravoslavi na celý rok si však můžete nejenom na přelomu roku, ale kdykoliv za:
288 Kč + 86 Kč poštovné = celkem 374 Kč

Distribuce a objednávky:
Dupress, Podolská 110, 147 00 Praha 4
dupress@seznam.cz
tel.: 241 433 396
mobil: 721 407 486

Vydává Pravoslavná církev v českých zemích s požehnáním +Kryštofa,
arcibiskupa pražského a metropolitů českých zemí a Slovenska

Číslo 12/2010 ročník LXV

Šárecká 38, 160 00 Praha 6 - Dejvice
P. O. BOX 655, CZ-111 21 Praha 1

Registrace
MK ČR E 248

Odpovědný redaktor

Mgr. Roman Juriga, romanjuriga@centrum.cz, orthodoxa@quick.cz
tel. 776394637

Editoři

J. V. arcibiskup olomoucko-brněnský Simeon
Jerej David Dudáš

Redakce

Osvěta a pravoslavná duchovnost:
ThDr. Jakub Jiří Jukl, Mgr. Eva Suvarská, jerej Mgr. Jan Týmal
Pravoslavná mládež: Ivo Vrobel

Správce portálu hlaspravoslavi.cz

Dalibor Jan Kočí, e-mail: redaktor@hlaspravoslavi.cz, www.hlaspravoslavi.cz

Jazyková úprava

PhDr. Marta Koutová

Grafika

Zuzana Peplová, Virtue, s.r.o., www.virtue.sk

Adresa pro zaslání příspěvků:

Roman Juriga, Vilémov 70, 783 23 Vilémov u Litvle
romanjuriga@centrum.cz, orthodoxa@quick.cz, Fax: 585349005

Redakce si vyhrazuje právo na případné úpravy či krácení zaslanych příspěvků. Redakci nevyžádané rukopisy, fotografie a kresby se nevracejí. Autorské články, překlady a fotografie jsou darem církvi a autoři si nenárokují autorský honorář ve smyslu Autorského zákona. Otištěné materiály nelze rozšiřovat bez souhlasu redakce nebo autora.

Foto na první straně obálky: Adventní koncert 10.12.2010, Rokycany

NÁVŠTĚVA RUMUNSKÉHO KORUNNÍHO PRINCE A PRINCEZNY MARGARITY

Pamětní oběť za rumunské vojáky na Ústředním hřbitově v Brně

Rumunský královský zámek Peleš ve městě Sinaia

PRAVOSLAVNÝ CHRÁM SV. VALENTINA V MOSTU

